

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

แพรวพรรณ พิเศษ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

กันยายน 2548

ISBN 974-502-587-9

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ แพรวพรรณ พิเศษ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.....
(ดร. สุชาดา กรเพชรปาลี) ประธาน
.....
(ดร. วิมลรัตน์ จตุรานนท์) กรรมการ

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....
(ดร. สุชาดา กรเพชรปาลี) ประธาน
.....
(ดร. วิมลรัตน์ จตุรานนท์) กรรมการ
.....
(รองศาสตราจารย์ ถัดดา สุขปรีดี) กรรมการ
.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติวดี บุญเชื้อ) กรรมการ
.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญแข วัฒนสุนทร) กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)
วันที่ 31 เดือน กันยายน พ.ศ. 2548

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2547

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ดร. สุชาดา กรเพชรปานิ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร. วิมลรัตน์ จตุรานนท์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการศึกษาค้นคว้าและ ประสพการณ์อย่างกว้างขวาง ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและ เอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา รวมทั้งคณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการ ปรับปรุงแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ ความตรงของแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติวดี บุญเชื้อ ที่ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับงานวิจัยและให้ความเมตตาในการตรวจ แก้ไขข้อบกพร่องของแบบสอบถามและวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จไม่ได้ถ้าขาดกำลังใจและความช่วยเหลือจากครอบครัวพิเศษ เพื่อนนิสิตบัณฑิตศึกษาทุกท่าน คุณจินตนา สอนวิวงศ์เวช ที่ให้คำแนะนำและคอยให้กำลังใจ ตลอดจนรับฟังปัญหาต่าง ๆ ด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณบุคคลอื่น ๆ ที่มีได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ได้สนับสนุนช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ขอถวายเป็นพุทธบูชา และเรื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่กรุณาอบรมสั่งสอนให้ความรู้และสิ่งดีงามแก่ผู้วิจัย

แพรวพรรณ พิเศษ

44911847: สาขาวิชา: เทคโนโลยีวิทยาการศึกษา; วท.ม. (เทคโนโลยีวิทยาการศึกษา)

คำสำคัญ: การเรียนรู้ที่มีความสุข/ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ/ การตรวจสอบความตรงข้ามกลุ่ม

แพรวพรรณ พิเศษ: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (THE CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF FACTORS AFFECTING LEARNING WITH HAPPINESS FOR MATTHAYOMSUKSA TWO STUDENTS) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: สุชาดา กรเพชรปानी, Ph.D, ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์, ค.ศ. 191 หน้า. ปี พ.ศ. 2548 ISBN 974-502-587-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและความตรงข้ามกลุ่มของ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุขของกิตยวดี บุญเชื้อและคณะ (2540) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดภาคตะวันออก จำนวน 840 คน ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัวแปรต้น 5 ตัวแปร ได้แก่ลักษณะครู ลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครอง ลักษณะเพื่อนในกลุ่ม ลักษณะนักเรียน และการเรียนการสอน ตัวแปรตาม คือ การเรียนรู้ที่มีความสุข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุข และแบบสอบถามการเรียนรู้ที่มีความสุข การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน และใช้โปรแกรม LISREL 8.50 วิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยแสดงว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 40.89 ที่องศาอิสระเท่ากับ 83 ค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (*GFI*) เท่ากับ .99 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (*AGFI*) เท่ากับ .98 ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือมาตรฐาน (*SRMR*) เท่ากับ .01 และค่ารากกำลังสองของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (*RMSEA*) เท่ากับ 0.00 ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการเรียนรู้ที่มีความสุขได้ร้อยละ 87 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขสูงสุดที่สุด คือ การเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ ลักษณะครู ลักษณะนักเรียน ลักษณะเพื่อนในกลุ่ม และลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครอง ตามลำดับ ผลการตรวจสอบความตรงข้ามกลุ่ม พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความตรงข้ามกลุ่ม แสดงว่าโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่นที่มีลักษณะเทียบเคียงกันได้

44911847: MAJOR: EDUCATIONAL RESEARCH TECHNOLOGY; M.Sc.
(EDUCATIONAL RESEARCH TECHNOLOGY)

KEYWORDS: LEARNING WITH HAPPINESS/ CAUSAL RELATIONSHIP MODEL/
CROSS VALIDATION

PREAWPHAN PISET: THE CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF FACTORS
AFFECTING LEARNING WITH HAPPINESS FOR MATTHAYOMSUKSA TWO
STUDENTS. THESIS ADVISORS: SUCHADA KORNPETPANEE, Ph.D. WIMONRAT
CHATURANON, Ph.D. 191 P. 2005. ISBN 974-502-587-9

The purpose of this research was to develop, validate and cross validate a causal relationship model of factors affecting learning with happiness for Matthayomsuksa two students, based on happy learning theory of Kitiyavadee et al. (1997). The sample consisted of 840 Matthayomsuksa two students in the academic year 2004, in schools under the jurisdiction of the Office of the Basic Education Commission in the Eastern Region. The model consists of five independent variables: characteristics of teachers, parents, friends, students, and instructions; and, a dependent variable: learning with happiness. SPSS was employed as descriptive statistics; LISREL 8.50 was used to analyze the causal relationship model.

Results indicated that the model was consistent with empirical data. Goodness of fit measures included a Chi-square value of 40.89 with 83 degrees of freedom; $p = 1.00$: Goodness of Fit Index (GFI) = 0.99; Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.98; Root Mean Squared Residual (RMR) = 0.01; and Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.00. The variables in the model were found to account for 87 percent of the variance of the learning with happiness. The variables that had statistically significant direct effects on learning with happiness were rated from more to less as follows: instruction, characteristics of teachers, characteristics of students, characteristics of friends and characteristics of parents, respectively. Besides cross Validation results indicated that the causal relationship model of factors affecting learning with happiness could be applied to other comparable samples.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	10
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	23
ตอนที่ 3 เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	61
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	71
พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	71
ตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	73
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	73
ตัวแปรในการวิจัย.....	74
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การตรวจสอบความตรงข้ามกลุ่มของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการเรียนรู้ อย่างมีความสุข.....	82
4 ผลการวิจัย.....	84
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	86
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	92
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน.....	97
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อ การเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	104
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความตรงข้ามกลุ่ม (Cross Validation) ของโมเดล ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	109
5 สรุปและอภิปรายผล.....	112
สรุปผลการวิจัย.....	112
อภิปรายผลการวิจัย.....	117
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	126
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	127
บรรณานุกรม.....	129
ภาคผนวก.....	135
ภาคผนวก ก รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยและการหาคุณภาพของ เครื่องมือ.....	136
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	138
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อ การเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	152
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	191

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข...	59
2	จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	74
3	โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามลักษณะนักเรียน.....	75
4	โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครอง.....	76
5	โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามลักษณะครู.....	76
6	โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามการเรียนการสอน.....	77
7	โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	77
8	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม.....	79
9	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ และ ความโด่งของตัวแปรสังเกตได้ ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาโมเดล.....	87
10	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ และ ความโด่งของตัวแปรสังเกตได้ ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงข้าม กลุ่ม.....	90
11	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใน โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของกลุ่มตัวอย่างที่ ใช้ในการพัฒนาโมเดล.....	93
12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใน โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบความตรง ข้ามกลุ่ม.....	95
13	ผลการวิเคราะห์ประกอบเชิงยืนยันของ โมเดลการวัดด้านลักษณะครู.....	97
14	ผลการวิเคราะห์ประกอบเชิงยืนยันของ โมเดลการวัดด้านลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครอง.....	99
15	ผลการวิเคราะห์ประกอบเชิงยืนยันของ โมเดลการวัดด้านการเรียนการสอน.....	100
16	ผลการวิเคราะห์ประกอบเชิงยืนยันของ โมเดลการวัดด้านลักษณะนักเรียน.....	102
17	ผลการวิเคราะห์ประกอบเชิงยืนยันของ โมเดลการวัดด้านการเรียนรู้อย่างมีความสุข....	103
18	ผลการวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และค่าสถิติการวิเคราะห์อิทธิพล ของ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	107
19	ผลการวิเคราะห์ความตรงข้ามกลุ่มของ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มี ผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	110

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	4
2 การเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยใช้พื้นฐานความสัมพันธ์ของสารเคมีในสมองและการเรียนรู้.....	54
3 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของ ตามสมมติฐาน.....	60
4 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดด้านลักษณะครู.....	98
5 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดด้านลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครอง.....	100
6 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดด้านการเรียนการสอน.....	101
7 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดด้านลักษณะนักเรียน.....	103
8 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดด้านการเรียนรู้อย่างมีความสุข...	104
9 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	105